

6 Coronakrisen

▲ Det var i millionbyen Wuhan, i den kinesiske Hubei-provins, at de første personer kort før årsskiftet blev smittet med coronavirus, som siden har spredt sig til hele verden. Fra denne uge har sunde borgere efter en langvarig karantæne igen fået lov til at forlade provinsen med over 50 millioner indbyggere. I Wuhan, hvor rejserestriktionerne fortsat gælder frem til den 8. april, gik statsansatte dog i gang med at desinficere hovedbanegården. – Foto: AFP/Ritzau Scanpix.

Oxford-professor: Alle trusler er blevet globaliseret – det er en fælles opgave at løse krisen

Efter finanskrisen organiserede USA et koordineret svar, som var med til at inddæmme krisen. Med coronapandemien står vi i en alvorligere krise, og der er ingen international koordinering. Det er farligt for både verden og nationalstaterne, advarer professor **Ian Goldin**, stifteren af Oxford Martin School

interview

AF BIRTHE PEDERSEN

bpedersen@dk

I 1492 rejste Christoffer Columbus ud for at finde søvejen til Indien. Han fandt Amerika, og det blev begyndelsen til et væksteventyr for de europæiske lande, hvis økonomier begyndte at bugne af guld og andre rigdomme, som blev hentet hjem fra den anden side af jordkloden. Med sig fra Europa havde handelsskibene også ladninger af bakterier og virus, som var ukendte på det nye kontinent. Over de næste godt 100 år tog kopper, tyfus, influenza, difteri og røde hunde livet af op imod halvdelen af de indianske befolkninger. Og hjemme i Europa begyndte syfilis at brede sig, formentlig importeret fra Amerika.

For Ian Goldin er denne historie dagsaktuel. Da forfatteren til globaliseringsbestselleren "The Butterfly Defect", Sommerfugledefekten, blev bedt om at hjælpe verdens økonomiske elite i World Economic Forum med at identificere de største trusler mod verdensøkonomien, var det en global epidemi, han satte øverst på listen.

Verden forventede en ny finanskriser. Hvorfor var du så sikker på, at den ville blive udløst af en pandemi?

"De mekanismer, der spreder økonomisk globalisering, spreder også smitten. Den følger lufthavnene, som er knudepunkter for samhandel. Den følger turismen. Vi har været heldige flere gange før. Vi slap med skrækken med svineinfluenza og sars. Ebola blev ikke en global pandemi, selvom der var et par tilfælde uden for Afrika. Men det var ikke resultatet af en koordineret indsats. Alle vidste, at det var et spørgsmål om tid, før vi fik en pandemi. Men intet blev sat i værk for at forebygge den. Det er det samme i finanssektoren, der ikke er blevet tilstrækkeligt reguleret efter finanskrisen. Også her var det et spørgsmål om tid, før krisen kom," siger Ian Goldin.

"Derfor skal vi fremover lære både, hvordan vi forhindrer den næste finanskriser, og hvordan vi forhindrer den næste epidemi. Det hænger sammen. Den næste pandemi kan blive meget værre. Sammenlignet med historiske pandemier er dødsraten for coro-

navirus lavere. Og alligevel har den udløst den alvorligste krise siden Anden Verdenskrig. Alle trusler er blevet globaliseret, og det gælder ikke kun den økonomiske krise, men også alle de andre risici, som venter forude: Fra klimaforandringer, cybertrusler og finansiel ustabilitet til penicillin-resistens og smitte."

I 2014 udgav han "Sommerfugledefekten" om globaliserings baksider. Bogens titel parafraiserer den berømte sommerfugle-effekt om sommerfuglens slag med vingerne, der udløser en tornado på den anden side af jordkloden. Men han har også igennem det meste af sin karriere været en del af netop denne globalisering. Hans cv tæller topposter i hele det komplekse af internationale organisationer, som har promoveret globaliseret handel siden 1990'erne.

Ian Goldin har været ledende medarbejder i OECD og den europæiske udviklingsbank EBRD, der medvirkede til den økonomiske omlægning af de østeuropæiske lande fra planøkonomi til markedsøkonomi efter Berlins fald. Han var vicedirektør i Verdensbanken fra 2003 til 2006, og inden da en del af FN's særlige taskforce for reformer. Siden 2005 har han viet sit liv til at "løse nogle af verdens mest presserende problemer", som missionen lyder for forskningsinstituttet Oxford Martin School i Storbritannien, som han var medstifter og mange-årig leder af.

Og sydafrikaneren, der var rådgiver for Nelson Mandela, landets afdøde frihedsikon, undsiger ikke globaliseringen over en kam.

"Globaliseringen har gjort masser af mennesker mindre fattige og skabt fremskridt, som verden aldrig har set magten til, ligesom vi så i renaissanceen, da Columbus fandt Amerika. Det skyldes udveksling af ideer, produkter og serviceydelser. Jeg tror på globaliserings positive effekter. Ingen anden kraft har ført til så stor velstand. Men jeg ved også, at vi skal regulere de negative effekter. Jeg tror ikke på den uregulerede markeds-globalisering, som kan have katastrofale konsekvenser. For at kunne høste globaliserings goder skal vi regulere det dårlige," siger Ian Goldin.

Det kræver et mentalt skift fra det, som har været økonomernes kompas siden ud-

viklingen af klassisk økonomisk tænkning i 1800-tallet. Nemlig forestillingen om, at den enkeltes rationelle handlinger ikke kun fører til personlig vinding, men også samlet set til den mest effektive fordeling af ressourcerne og dermed til fremskridt for alle. Det er blandt andet denne tro, Ian Goldin dementerer i "Sommerfugledefekten". "Selvom den enkeltes handlinger forekommer rationelle, kan de kollektivt set føre til fiasko. At sælge næsehorn er økonomisk lukrativt, men fører til udryddelsen af arten i et globaliseret marked. Det er det, der fører til tab af biodiversitet, klimaforandringer og penicillinresistens," skriver han i bogen.

Er det indlysende svar på dette så ikke at rulle globaliseringen tilbage og lade hver enkelt nation fejre for egen dør?

"Nej, for tiltag, der griber ind i den enkeltes evne til at forfølge det rationelle mål om at tjene penge, møder naturligvis modstand. De, der har den økonomiske magt, vil hellere placere deres penge i skattely og påvirke regeringerne til at sænke skatterne frem for at bidrage til fællesskabet. Derfor skal vi ikke tænke i mindre globalisering. Vi skal tværtimod globalisere kampen mod truslerne," siger han.

"Man kan godt forestille sig, at hvis alle bare fejrer for egen dør, så skal det nok gå. Hver klarer sig selv og lukker sig inde bag en mur. Men der findes ingen mur, der er høj nok til at beskytte os mod epidemier og finanskriser. Som Kinas situation viser lige nu, kan ingen selv rejse sig, hvis de andre ligger ned. Kina er ved at være ude af epidemien og klar til at genstarte økonomien og produktionen. Men nu er det Europa, der er lukket ned. Selv hvis man som nation er på højkant, bliver man alligevel ramt af kriser i andre lande. Medmindre man er i total isolation som Nordkorea," siger Ian Goldin retorsivt.

Men det er jo nationalstaterne, der har været proaktive i coronakrisen og ikke de internationale organisationer, selvom Verdenssundhedsorganisationen har spillet sin rolle?

"I første omgang har vi ganske rigtigt set, hvordan staterne er trådt ind og har vist beundringsværdigt respons i det, der er en historisk krise. Og det er klart nationalstaternes pligt at komme deres befolkninger til

Ian Goldin

► **Er født i 1955 i Pretoria, Sydafrika.** Tog en doktorgrad i økonomi fra Oxford University i Storbritannien i 1979 og indledte sin karriere samme sted som underviser i økonomi, inden han blev ansat i OECD i Paris. I 1992 blev han ledende økonom i Verdensbanken og dens vicepræsident fra 2003 til 2006. Har også arbejdet for FN og haft poster i en række udviklingsbanker i Afrika samt været rådgiver for Sydafrikas præsident Nelson Mandela fra 1996 til 2001.

► **Har siden 1992 været gift med britiske Theresa Ruth Webber, som han har børnene Olivia og Alexander med.**

Oxford Martin School

► **Er en forskningsenhed** ved Oxford University i Storbritannien. Den blev grundlagt i 2005 under ledelse af Ian Goldin med midler doneret af James Martin, international specialist i informationsteknologi. Skolen tæller omkring 200 af verdens dygtigste forskere og har til opgave at "finde løsninger på nogle af verdens mest presserende problemer." Skolen deltager blandt andet i forskning vedrørende coronavirus.

Alle vidste, at det var et spørgsmål om tid, før vi fik en pandemi. Men intet blev sat i værk for at forebygge den.

IAN GOLDIN, STIFTER AF OXFORD MARTIN SCHOOL

Det internationale samarbejde er betingelsen for nationalstatens overlevelse.

IAN GOLDIN, STIFTER AF OXFORD MARTIN SCHOOL

undsætning. Nationalstaterne er vigtige aktører i forhold til at reagere på de trusler, vi står over for, og der er rigtig mange forhold, der kræver en stærk national indsats."

"Men der er andet, man løser bedst internationalt, og det gælder for eksempel produktion af medicinaludstyr, hvor man skal samarbejde om at sikre tilstrækkelig produktion og fordeling. Det samme gælder finanskriser. I 2007 tog den daværende amerikanske præsident, George W. Bush, initiativ til at samle G7-landene, og det var med til at få krisen under kontrol via en koordineret indsats. Ellers var det gået endnu værre. Det ser vi intet af nu," beklager Ian Goldin.

Det internationale samarbejde vil være nødvendigt for at genrejse både nationalstaterne og verdensøkonomien, mener han.

"Når pandemien er slut, vil vi stå med samfund, der har forandret sig grundlæggende. Den økonomiske krise vil skabe større ulighed både mellem landene og internt i en række lande. Ikke alle har Danmarks velfærdssystem. I rigtig mange lande sker jobskabelsen i form af løsarbejdere og selvstændige. USA vil blive ramt af fattigdom. Italien er på vej ud på en økonomisk glidebane med uforudsigelige konsekvenser. Vi kan komme til at se økonomiske kollaps i kaskader, hvor den ene river den næste med sig. At løse den krise, der kommer bagefter, kan ikke gøres af det enkelte land. Det vil være en fælles opgave," mener Ian Goldin.

Han sammenligner 2020 og coronakrisen med den første halvdel af det 20. århundrede, hvor der skulle to verdenskrige til, før de globale ledere endes om at skabe et internationalt system baseret på kollektiv sikkerhed og konfliktløsning.

"Spørgsmålet er, om vi politisk set befinder os i 1945, hvor vi etablerede FN-systemet, som rent faktisk var med til at sikre freden i vores del af verden. Eller om vi snarere befinder os efter Første Verdenskrig, hvor idealerne om fred og internationalt samarbejde kuldsjælede i nationalisme og protektionisme og i sidste ende i en økonomisk recession, der førte til nazismen og Anden Verdenskrig," siger Ian Goldin, der advarer mod et valg mellem nationalstaten og internationalt samarbejde.

"Det internationale samarbejde er betingelsen for nationalstatens overlevelse."

kort nyt

G20-ledere lover milliarder af dollars

RIYYADH G20-landene vil tilføre verdensøkonomien 5000 milliarder dollars på grund af coronakrisen. Det siger de i en fælles udtalelse efter et hasteindkaldt videopmøde i går. "Vi skyder over 5000 milliarder dollars ind i den globale økonomi som en del af en målrettet finanspolitik, økonomiske tiltag og garantiordninger for at modvirke de

sociale, økonomiske og finansielle effekter af pandemien, lyder det i meddelelsen, hvor landene endvidere varsler "fælles front" i kampen mod pandemien. G20 er en sammenslutning af verdens 19 vigtigste industrilande og vækstøkonomier samt EU. /ritzau/AFP

662 nye coronadødsfald i Italien

ROM Italien har på et døgn

registreret 662 nye coronarelaterede dødsfald. Det er lidt færre end onsdagens 683 coronadødsfald på et døgn. Det viste de seneste tal fra italienske myndigheder i aftes. Dermed er i alt 8165 mennesker døde i Italien som følge af coronaudbruddet. I alt har Italien konstateret 80.539 smittetilfælde. I det seneste døgn er der kommet 6153 nye smittede til. Det er flere end det foregående døgn, hvor Italien meldte om 5210 nye

smittede. Af de mange, der har været smittet i Italien, er omkring 10.000 meldt helt raske igen. /ritzau/

Kina forbyder udlændinge indrejse

BEIJING Kina vil midlertidigt forbyde de fleste udlændinge indrejse i landet. Det meddelte det kinesiske udenrigsministerium i går ifølge nyhedsbureauet AFP. Det sker i et forsøg på at hindre corona-

virusen i at spredes yderligere. Det midlertidige indrejseforbud gælder også rejsende med et gyldigt visum eller opholdstilladelse, meddelte ministeriet. Forbuddet vil træde i kraft ved midnat lørdag. /ritzau/

Afrikanere flygter fra corona i storbyerne

NAIROBI Hver morgen stimler folk sammen ved minibusserne på en travl busstati-

on i Nairobi, Kenyas hovedstad. Busserne kører ud til nogle landsbyer et stykke fra Nairobi, og det er lige dér, passagerne vil hen. Væk fra Nairobi, hvor de frygter at blive smittet af coronavirus. Situationen på busstationen i Nairobi ses også i andre storbyer på det afrikanske kontinent som Kampala i Uganda, Johannesburg i Sydafrika og Rabat i Marokko. Det er imidlertid en trafik, der vækker bekymring hos myndighe-

derne. Embedsmænd siger, at det var på denne måde, at den langt dødeligere sygdom ebola blev spredt, fordi storbyboere kørte ud på landet for at slippe for ebola, uden at vide at de selv var smittebærere. /ritzau/Reuters

Finland afspærret Helsink

HELSINKI Finlands regering har besluttet at afspærre Helsinkiregionen fra den øvrige

del af landet i et forsøg på at stoppe spredningen af coronavirus. Hovedstaden Helsinki står for en meget stor del af landets godt 800 smittede med covid-19. Forbuddet ventes at træde i kraft i dag. Blokaden af Helsinki og omegn vil stå på frem til den 19. april, siger statsminister Sanna Marin. Det betyder, at trafik til og fra Helsinki skal høre op i den periode. /ritzau/